

دیپلماسی نوین در عمل

نویسنده و ویراستار:

رابرت هاپینگز

جرمی سوری

ترجمه:

دکتر محمدحسن شیخ‌الاسلامی

پیمان حسنی

مرکز مطالعات سیاسی و بین‌المللی

تهران - ۱۴۰۱

www.ketab.ir

فهرست نویسی

سرشناسه: هاجینگز، رابرت ال، ۱۹۲۶م. / Hutchings, Robert L.

عنوان و نام پدیدآور: دیپلماسی نوین در عمل/نویسنده و ویراستار: رابرت هاجینگز، جرمی سوری؛ ترجمه: محمدحسن شیخ الاسلامی، پیمان حسینی [برای] مرکز مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه.

مشخصات نشر: تهران: وزارت امور خارجه، اداره چاپ و انتشارات، ۱۴۰۱.

مشخصات ظاهری: ۲۹۶ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۸۸۱-۰۷-۳

بها: ۹۵۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.

عنوان اصلی: Modern Diplomacy in Practice, 2019.

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: دیپلماسی

Diplomacy موضوع:

موضوع: دیپلمات‌ها

Diplomats موضوع:

شناسه افزوده: سوری، جرمی، ۱۹۷۲م.

شناسه افزوده: Suri, Jeremi

شناسه افزوده: شیخ الاسلامی، محمدحسن، ۱۳۲۹م. مترجم

شناسه افزوده: حسینی، پیمان، ۱۳۷۳م. مترجم

شناسه افزوده: ایران. وزارت امور خارجه. مرکز مطالعات سیاسی و بین‌المللی.

شناسه افزوده: ایران. وزارت امور خارجه. اداره چاپ و انتشارات.

رده بندی کنگره: JZ ۱۳۰۵

رده بندی دیویی: ۳۲۷/۲

شماره کتابشناسی ملی: ۸۴۵۲۸۰

دیپلماسی نوین در عمل

نویسنده و ویراستار: رابرت هاجینگز/جرمی سوری

ترجمه: دکتر محمدحسن شیخ الاسلامی (دانشیار دانشکده روابط بین‌الملل وزارت امور خارجه)، پیمان حسینی

چاپ اول: ۱۴۰۱

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

ویراستار ادبی: حدیث اورک

صفحه‌آرا: سحر حسینی صنعتی

صفحه‌آرایی، طراحی، لیتوگرافی، چاپ و صحافی:

اداره چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه

دفتر مرکزی: تهران، خیابان شهید باهنر (نیاوران)، خیابان شهید آقایی، چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه

تلفن: ۲۲۲۹۷۰۲۹، شماره: ۲۲۸۳۲۵۶۵

فروشگاه شماره ۱: تهران، خیابان شهید باهنر (نیاوران)، خیابان شهید آقایی

تلفن: ۲۲۸۰۲۶۶۲

فروشگاه شماره ۲: تهران، خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، ساختمان ناشران، طبقه همکف پلاک ۱۶/۲۲

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۹۰۳۱۵، تلفن فاکس: ۰۲۱-۶۶۹۵۲۲۹۰، تلفن همراه: ۰۹۳۵۹۳۰۴۳۷۱

فهرست مطالب

۹	مقدمه مترجمان
۱۳	دیباچه
۱۷	مقدمه
۲۱	استخدام و تربیت نیرو
۲۲	آموزش‌ها
۲۴	سیاست‌های داخلی
۲۵	تنوع و اختلاف آراء
۲۶	فناوری
۲۷	نقش‌آفرینی در تصمیم‌سازی
۲۹	پی‌نوشت‌ها
۳۰	منابع
۳۳	فصل اول؛ برزیل
۳۳	خلاصه اجرایی
۳۷	مشخصات
۳۹	تربیت و استخدام
۴۰	تربیت و آموزش حرفه‌ای
۴۲	رهبری
۴۳	نقش در سیاست‌گذاری خارجی
۴۶	آماده‌سازی برای آینده
۴۹	پی‌نوشت‌ها
۵۱	منابع
۵۵	فصل دوم؛ چین
۵۵	خلاصه مدیریتی
۶۰	مشخصات
۶۲	گزینش و استخدام

۶۴	تربیت و آموزش حرفه‌ای
۶۶	رهبری
۶۸	نقش در سیاست‌گذاری خارجی
۷۰	آماده‌سازی برای آینده
۷۲	پی‌نوشت‌ها
۷۵	منابع

فصل سوم؛ فرانسه

۷۷	خلاصه مدیریتی
۷۸	تاریخ و فرهنگ
۸۰	مشخصات
۸۱	گزینش و استخدام
۸۴	تربیت و آموزش حرفه‌ای
۸۶	رهبری
۸۷	نقش در سیاست‌گذاری خارجی
۸۹	آماده‌سازی برای آینده
۹۰	پی‌نوشت‌ها
۹۱	منابع

فصل چهارم؛ آلمان

۹۵	خلاصه مدیریتی
۹۵	تاریخ و فرهنگ
۹۷	مشخصات
۱۰۰	گزینش و استخدام
۱۰۲	تربیت و آموزش حرفه‌ای
۱۰۵	رهبری
۱۰۷	نقش در سیاست‌گذاری خارجی
۱۰۹	آماده‌سازی برای آینده
۱۱۲	پی‌نوشت‌ها
۱۱۴	منابع

فصل پنجم؛ هند

۱۱۹	خلاصه اجرایی
-----	--------------

۱۲۰.....	تاریخچه و فرهنگ
۱۲۲.....	مشخصات
۱۲۵.....	گزینش و استخدام
۱۲۶.....	تربیت و آموزش حرفه‌ای
۱۲۷.....	آکادمی ملی لال باهادور شاستری
۱۲۷.....	مؤسسه خدمات خارجی
۱۲۹.....	آموزش‌های ضمن خدمت
۱۳۱.....	رهبری
۱۳۳.....	نقش در سیاست‌گذاری خارجی
۱۳۴.....	آماده‌سازی برای آینده
۱۳۵.....	پی‌نوشت‌ها
۱۳۷.....	منابع
۱۳۹.....	فصل ششم؛ ژاپن
۱۳۹.....	خلاصه اجرایی
۱۴۰.....	تاریخچه و فرهنگ
۱۴۴.....	مشخصات
۱۴۴.....	بودجه
۱۴۵.....	ساختار سازمانی
۱۴۹.....	کارکنان
۱۵۰.....	توازن جنسیتی
۱۵۱.....	فرهنگ
۱۵۱.....	گزینش و استخدام
۱۵۵.....	تربیت و آموزش حرفه‌ای
۱۵۸.....	رهبری
۱۶۱.....	نقش در سیاست‌گذاری خارجی
۱۶۵.....	آماده‌سازی برای آینده
۱۶۷.....	پی‌نوشت‌ها
۱۶۸.....	منابع
۱۷۱.....	فصل هفتم؛ روسیه
۱۷۱.....	خلاصه اجرایی
۱۷۲.....	تاریخچه و فرهنگ

۱۷۵.....	مشخصات.....
۱۷۷.....	گزینش و استخدام.....
۱۷۸.....	آموزش و تربیت حرفه‌ای.....
۱۸۰.....	رهبری.....
۱۸۱.....	نقش در سیاست‌گذاری خارجی.....
۱۸۳.....	آماده‌سازی برای آینده.....
۱۸۵.....	پی‌نوشت‌ها.....
۱۸۶.....	منابع.....

فصل هشتم؛ ترکیه..... ۱۸۹

۱۸۹.....	خلاصه اجرایی.....
۱۹۰.....	تاریخچه و فرهنگ.....
۱۹۲.....	مشخصات.....
۱۹۳.....	گزینش و استخدام.....
۱۹۵.....	تربیت و آموزش حرفه‌ای.....
۱۹۸.....	رهبری.....
۲۰۰.....	نقش در سیاست‌گذاری خارجی.....
۲۰۱.....	آماده‌سازی برای آینده.....
۲۰۲.....	پی‌نوشت‌ها.....
۲۰۵.....	منابع.....

فصل نهم؛ بریتانیا..... ۲۰۷

۲۰۷.....	خلاصه اجرایی.....
۲۰۹.....	تاریخچه و فرهنگ.....
۲۱۲.....	مشخصات.....
۲۱۲.....	مأموریت‌ها.....
۲۱۳.....	بودجه.....
۲۱۴.....	شبکه دیپلماتیک و منابع انسانی.....
۲۱۵.....	ساختار سازمانی.....
۲۱۵.....	گزینش و استخدام.....
۲۱۷.....	تربیت و آموزش حرفه‌ای.....
۲۲۰.....	رهبری.....
۲۲۱.....	نقش در سیاست‌گذاری خارجی.....

۲۲۴.....آماده‌سازی برای آینده.....
۲۲۸.....پی‌نوشت‌ها.....
۲۳۲.....منابع.....

۲۳۷.....فصل دهم؛ ایالات متحده آمریکا.....

۲۳۷.....خلاصه اجرایی.....

۲۳۸.....تاریخچه و فرهنگ.....

۲۴۴.....مشخصات.....

۲۵۰.....گزینش و استخدام.....

۲۵۴.....تربیت و آموزش حرفه‌ای.....

۲۶۱.....رهبری.....

۲۶۴.....نقش در سیاست‌گذاری خارجی.....

۲۶۷.....آماده‌سازی برای آینده.....

۲۷۲.....پی‌نوشت‌ها.....

۲۷۵.....منابع.....

۲۷۹.....جمع‌بندی.....

۲۷۹.....دیپلمات مطلوب.....

۲۸۳.....حقیقی و مطلوب.....

۲۸۶.....رژیم مجدد دیپلماسی.....

www.ketab.ir

مقدمه مترجمان

دیپلماسی مهم‌ترین شاخصه سیاست خارجی کشورهاست که در طول تاریخ ظهور دولت‌ها، تحولات گوناگونی در شکل، محتوا و ساختار آن پدید آمده است. با ظهور و گسترش رسانه‌ها و شکسته شدن اسطوره جغرافیا، تحول مفهومی شگرفی در شکل و معنای دیپلماسی پدیدار شده است. از طرفی، تحقق دیپلماسی موفق همواره از طریق یک نهاد متخصص و کارآموده انجام می‌شود. این نهاد متخصص در تمام کشورها، وزارت امور خارجه است.

سیاست‌مداران زیرک در جهان کنونی، مسیر حرکت خود به سمت هدف را از مسیری دایره‌ای شکل انتخاب می‌کنند. آن‌ها در عین حال متوجه هستند که بدون ایجاد حساسیت‌های بی‌مورد، به تدریج فاصله و شعاع خود را کم کنند و به هدف خود نزدیک شوند. صحنه سیاست خارجی، میدان تفکر، تعقل، تدبیر، گشودگی و بهره‌گیری به موقع از فرصت‌ها به منظور تأثیرگذاری مثبت بر طرف مقابل، ایجاد اعتماد و در نهایت تولید امنیت برای کشور است. در روابط خارجی با دیگر کشورها، اعلام مواضع در عین حال که ادبیات خاص خود را دارد، اشکال گوناگونی هم دارد که هر کدام وزن و اهمیت خود را داراست. گاهی لازم است موضوعی بسته به اهمیت آن توسط مقاماتی حتی خارج از وزارت امور خارجه بیان شود تا نتیجه مشخص و مدیریت‌شده‌ای از آن به دست آید. برقراری تناسب میان ما قال و من قال در سیاست خارجی با هماهنگی وزارت امور خارجه، نشان از درایت و سنجیده عمل کردن بوده و رعایت آن در ارتباطات بین‌المللی اجتناب‌ناپذیر است.

وزارت امور خارجه، یکی از نهادهای حساس دولتی کشورها به شمار می‌رود که اصلی‌ترین مجری سیاست خارجی و تحقق اهداف یک کشور در عرصه بین‌المللی است. اگرچه ممکن است این نهاد در بسیاری از کشورها، تنها مرجع تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری در عرصه سیاست خارجی نباشد؛ اما نقش مهم و بی‌بدیلی در اتخاذ تصمیمات راهبردی در کشورها ایفا می‌کند. چنانچه جایگاه حقیقی این نهاد به درستی درک شود و ابزار لازم برای کنشگری در اختیار آن قرار گیرد، دو مسئله مهم در سیاست خارجی کشورها یعنی تأمین حداکثری منافع و امنیت ملی کشور، بی‌تردید محقق خواهند شد.

علاوه بر این، لزوم هماهنگی تمامی وزارتخانه‌ها و نهادهای مختلف با وزارت امور خارجه را می‌توان یکی دیگر از دلایل اهمیت و جایگاه وزارت خارجه دانست. فعالیت تمامی دستگاه‌هایی که

به‌نحوی وظایف برون‌مرزی دارند، بایستی با مرکزیت وزارت امور خارجه انجام پذیرد. هرگاه در این امر خطیر خدشه‌ای وارد شود و تبعیت از این اصل مسلم صورت نگیرد، کشور در صحنه بین‌المللی عملاً در موضع سستی قرار می‌گیرد و به رقبا و دشمنان خود پیام تفرقه و ناکارآمدی دولت و دولتمردان را منتقل می‌کند که ارمغان آن برای کشور به‌جای امنیت، تهدید روزافزون خواهد بود. این مهم زمانی محقق می‌شود که جایگاه و اهمیت وزارت امور خارجه به‌خوبی شناخته شود.

در تعریفی ساده، دیپلماسی را می‌توان هنر رندانه اعمال قدرت در خارج از مرزها تعریف کرد، هنری که اعمال آن نخست، به ساختار مناسب و دوم، به کارگزاران ماهر و مناسب نیاز دارد. تبیین وظایف کارگزاران، در کنار تقویت ساختار دستگاه می‌تواند در افزایش کارآمدی آن تأثیر چشم‌گیری داشته باشد. دیپلماسی به مفهوم استفاده از شیوه‌های مسالمت‌آمیز در تعقیب اهداف و منافع، تاریخی باسابقه در تمدن بشری دارد. ماهیت اساسی دیپلماسی معاصر که آن را از دیپلماسی قدیم تفکیک می‌کند، پیچیده، مدون و قاعده‌مند شدن آن است. بحث از ریشه‌ها و پیشینه تاریخی مسائل مربوط به دیپلماسی در تاریخ تمدن اسلامی نیز تبلور خاصی دارد. اسلام برای تعقیب اهداف خود در نخستین سال‌های ظهورش یعنی دعوت بکنز به‌عالم الهی، از دیپلماسی استفاده کرد. پیامبر اسلام (ص) پس از انعقاد صلح حدیبیه در سال ششم هجری قمری، سفیران خود را به‌سوی رؤسای دولت‌های مجاور فرستاد و پیام کتبی خویش را به آنان اعلام کرد. این نامه‌ها به‌جانب قیصر رم، کسرای فارس، مقونس امپراتور مصر، نجاشی، منذر غسانی در شام، منذر بن ساهلی در بحرین و ملوک یمن و عمان ارسال شد که موضوع همگی آن‌ها دعوت به اسلام بود. ارسال نامه‌ها به سران ممالک، نقطه آغاز روابط خارجی دولت اسلام با بیگانگان بود.

هرچند در آغاز، دیپلماسی در اسلام ساده و به دور از تشریفات اعمال می‌شد و قاعده‌مند نبود؛ اما رفتار عملی پیامبر (ص)، قوانین و آداب دیپلماسی را در دوره‌های بعد آشکار کرد. پادشاهان برخی ممالک همراه نامه‌ها، هدایایی برای حضرت فرستادند که وی نیز با کمال میل آن‌ها را پذیرفت. همین امر، سیره عملی و مبنای جواز قبول هدایای اهل حرب، نزد فقهای اسلامی تلقی شد و از سوی دیگر یکی از آداب دیپلماسی اسلام در عصر خلفای بعدی به اجرا درآمد.

کتاب حاضر، کوششی است که نویسندگان آن طی مصاحبه با دیپلمات‌ها و چهره‌های شاخص در عرصه سیاست خارجی کشورهای منتخب، مروری بر ساختار وزارت امور خارجه در کشورهای مختلف داشته‌اند. اگرچه به‌دلیل برخی محدودیت‌های حفاظتی و امنیتی، امکان بررسی و مطالعه دقیق و جزئی ساختارها وجود ندارد؛ اما همین تلاش، به‌نوبه خود می‌تواند باعث تنویر اذهان دیپلمات‌ها و

تصمیم‌گیران سایر کشورها شود تا با استفاده از مطالب این کتاب و جلب ایده‌های جدید بتوانند خدمتی به کشورهای متبوع خود کنند.

در انتها شایسته است از مرکز مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه تشکر ویژه نمایم که توجه جدی به این مسئله داشته و در انتشار این اثر همت گمارده است. همچنین از رهنمودهای سازنده جناب آقای دکتر کیهان برزگر در بهبود کیفیت ترجمه اثر تشکر می‌نمایم.

ان‌شاءالله این کتاب برای تصمیم‌گیران و مدیران ارشد وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران نیز مفید واقع شود.

با آرزوی سربلندی برای نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران

و آخر دعواتا ان الحمد لله رب العالمين

دکتر محمدحسن شیخ‌الاسلامی

پیمان حسنی

تهران، اردیبهشت ۱۴۰۱ خورشیدی، مصادف با رمضان‌الکریم

۱۴۴۳ قمری

www.ketab.ir

1. Recruiting Diplomacy
2. Jewish Pioneer
3. Austria Council on Foreign Affairs
4. Foreign Policy Breakthroughs: Cases in Successful Diplomacy
5. Annual Austria Forum on Diplomacy and Strategy
6. American Foreign Service Association
7. Barbara Stephans